

Rumenska leiðin til „nationalkommunismu“

FYRI STUTTUM KUNDI RUMENIA HÁTIÐARHALDA 20 ÁRA DAGIN FYRI FRIGERÐINA UNÐAN FASCISTISKA OKINUM, OG LUTUR RUMENSKA KOMMUNISTA Í HESUM VERKI ER STERKT UNDIRSTRIKAÐUR, MEÐAN HENDA FRIGERÐING AÐUR VAR SOGD AT VERA VERK REYÐA HERSINS. NÚ VERÐ UR FRAMHILDID, AT »NATIONAL-KOMMUNISTISKA« KREFTURNAR, SUM STÓÐUGT VÖRU AT FINNA Í RUMENIU UNDIR FASCISTASTYRNUM, ATTU SITT STÓRA LUTVERK Í YVIRTÖKUN AV VALDINUM

Hetta er fatuligt og samsvarandi hina endurvaktu rumensku nationalkensklu, sum hevur fingið heimin at ásanna, at næst eftir Jugoslavíu er Rumenia hitt mestasta landið á Balkan. Kommunista fulla yvirtøka av valdinum í landinum hendi fyrr í Rumenui enn nakra aðrastaðni, og hetta varð gjørt eftir bestu Stalin-uppskrift, hóast kommunistaflokkurin var roknaður fyri einki aðrenn heimsbardagan og bara taldi einar 1000 limir, tá bardagin hasaði av.

TÁ JØD KONGURIN GJØRDI STATSKVETT

Tá ið reyði herurin hin 19. august í 1944 breyt igjøgnum Jay-Kisjinnov frontin, gjørdi Michael, kongur, av, styðjaður av herinum og fyra av teimum mest týðandi flokkunum (nationali bóndaflokkurin, liberala, javnaðarmenn og kommunistar) at koyra frá fascistiska foraran Ion Antonescu, sum faðir hansara Carol kongur hevði givið alt valdið í 1940. Tá hann legði kongsvaldið frá sær, Antonescu varð biðin um at koma á kongsborgina, og har varð hann handtikin og settur fastur. Bardagin móti teimum sameindu helt uppát og skipað varð stjórn við Satanescu, herleiðara, sum forsætisráðharrar, í stjórnini vóru ráðharrar frá teimum fyra undannevndu flokkunum.

Í sambandi við kongliga statskvettið, sum gjørdi, at kongur fekk Stalins »sigursordane«, kom tað til uppreisn í Bukarest. Hesa uppreisn nýta kommunistarnir í dag sum propaganda og siga seg eiga heiðurin fyri tað, ið avrikað varð. Uppreisnin varð gjørd móti týsku herliðunum í býnum. Hitler svaraði aftur við at bumba Bukarest hin 25. august. Rumenia sendi Týsklandi krigssavbjóðing. Tað eydnaðist at avpenna týsku herliðini í býnum, aðrenn býurin varð hersettur av Reyða herinum 29. august.

Nú lá vegurin til Beograd, Sofia og Budapest opin, og rumenska fráfalið til aksulondunum skundaði undir sovjetiseringina av Balkanlandunum. Tað hevði tó neyvan verið gjørligt at forða hesi sovjetisering, tí ætlanir Churchills at seta herfólk á land á Balkan vórðu fullkomuliga skrinlagdar á Teheranfundinum millum Stalin, Roosevelt og Churchill.

VEGUR KOMMUNISTANNA TIL VALDIÐ

Straks eftir statskvettið byrjaðu kommunistarnir, sum nú høvdu fingið nýggjar kreftir við heimkomu Ana Paukers og Vasile Luca frá Moskva, at taka sær meira og meira vald. Longu á sumri í 1943 høvdu teir fingið í lag ein »fosturlandsfront« við javnaðarmenn, bóndaflokkinn og aðrar vinstrabólkar. Teir legdu hart trýst á stjórnina, sum var leidd av herleiðarum um at fáa í lag eina nýggja jarðaskipan og upprudding í umsitingini, og hin 24. februar 1945 kom tað til bardagar í Bukarest.

Sovjetismveldið legði nú heinleiðis uppi leikin, m. a. við at her-setta høvuðsskrivstovu rumenska hervaldsins, og Stalin sendi Visjinskij til Bukarest, har hann kravdi av konginum, at hann skuldi skipa eina stjórn av monnum úr »fosturlandsfrontinum«. Undir trýstinum frá stórum mótmælisgongum hoygdi kongurin seg. Hin 6. mars skipaði Groza stjórn, har kommunistarnir fingi allar avgerandi ráðharrasessir m. a. innanríkis- og logmálaráðið.

ANDSTØÐUMENNINIR VERÐA SPÆLDIR ÚT

Á henda hátt var grundarlagð skipað fyri eini sovjetisering av Rumenui. Komandi ár vórðu allir andstøðumenn spældir út. Fyrst hin

»borgarliga« andstøðan, síðan javnaðarmenn, sum ikki vildu dansa eftir látupípu kommunistanna. Petrescu og aðrir javnaðarmenn vórðu settir fastir, tá teir um várið 1948 gingu ímóti eini samgongu við kommunistunum til skipan av »í rumenska arbeiðaraflokkinum«. Longu árið frammanundan vóru bóndaflokkurin og liberali flokkurin upploystir, og leiðarnir dømdir til langa fongsulrevsing.

Tað sjáldsama við hesum hend-ingum var, at alt saman fór fram undir kongsins leiðslu. Ikki fyrr enn tá ið hann í desember 1947 kom aftur úr Onglandi, har hann hevði verið til stæðar, tá Elizabeth, dróttning giftist, kom kravið, at hann skuldi leggja frá sær. Eitt seríkt varð fyllt við kongsins ognarlutum, og hann skundaði sær av landinum. Umskipan av Rumenui eftir sovjetiskum mýnstri var so fullkomin, at serfrøðingur í 1951 kundi skriva, at tað var til onga nyttu at tala um

eina innliman í Sovjetsamveldið. Tað var ein spurningur, sum ongan týðning hevði, tí so fullkomuliga var landið longu í hondum Stalins.

SOVJETTISKA HVØRKRA-TAKIÐ LOYSNAR

Tað sa út til, at Rumenuia leingi var tað av satelit-londunum, sum Sovjetsamveldið hevði dyggast undir tufluni. Men longu í 1952, meðan Stalin enn var á lívi, fóru fram hend ingar, ið broyttu støðuna munandi.

Hetta ár vóru »moskovittarnir« Ana Pauker og Vasile Luca eins og Georgescu og seinri Patrascanu »útreinsað«, og »heimakommunisturin« Gheorghe Gheorghiu-Dej (út-talast Des) gjørdist hin stóri leið-arin og hevur verið tað síðan tá. Í øðrum eystureuropeiskum londum var mannagongdin ein heilt onnur, har vóru tað »moskovittarnir«, sum beindu fyri »heimakommunistunum«.

Undir leiðslu av somu monnum, framdu sovjetiseringina av Rumenui, er hin antisovjettiska »nationala kensla« spruttin fram, samstundis sum landið úttarikspólitiskt hevur gjørt seg meira og meira óheft av Moskva. Tað verður uppgáva søgumannna einaferð at kanna hesa orkimandi og dokku framferð og siga heiminum frá, hvat veruliga er farið fram hesi árin.

Av misgáum var høvundarnavnið til greinina »Íslendskur landbúnaður« dottið burtur í næstseinasta leygdagsblað. Tað var Helgi Gestson, búnaðarráðgevari, sum skrivaði hana í »Andelsbladet«.

Danski forsætisráðharrin hevur boðað frá, at fiskimálaráðharrin vegna heilsubrek hevur lagt frá sær.

Nýggjur fiskimálaráðharrar er Rískov Kristensen. Til búskapmálaráðharrar er settur Henry Grünbaum. Hólmur skal í komandi viku til Svøríkis við 2500 tun, av sild og Susanna Vesta við 3.000 tunnum.

Áheitan frá

Føroya Arbeiðarafelag

Fyri at fáa lut í tí uppsparing, ið fer fram innan fyri limir Føroya Arbeiðarafelags viðvikjandi sjúkra- og harvið arbeiðsloysis-trygging, verður herið heitt á arbeiðsfólk í teim bygðum har arbeiðarafelag ikki er um at gerast limir í næstu grannabygd.

Henda innlimanin eigur at fara fram skjótast gjørligt og seinast innan árslok 1964.

Tórshavn, 9. oktober 1964.
STJORNIN

Studioteknikari

Starv sum studioteknikari verður herið lýst leyst.

Umsøkjarar mugu hava tikið sveinapróg v sum radiomekanikarar.

Lønin er 12.000 kr. árliga, hækkandi annað hvørt árið við 300 kr. til 13.200 kr. + viðbøtur. Í lotuni er lønin 16.332 kr. tað fyrsta árið.

Skrivligar umsóknir við viðmælum verða at senda innan 14 dagar.

Tórshavn, 13. oktober 1964
ÚTVARP FØROYA

Á goymslu:

Føroya blokk skrivipappír.
Stewardess flúgvupostur.
Brævappur, 5 ørk og 5 konvoluttar.
Konvoluttar, hvítar og gular.
Hillapappír.
Dúkapappír damask 1 × 10 m.

Nú er tað vælumtókta Nørne-garnið komið í handlarnar, spyr eftir tí næstu ferð tygum skulu brúka garn.

Georg Thorsteinsson,

lf. 2727 — Heilsøla — Tórshavn

Um lánbrev og partabrev

LÁNBREV:

Annaðhvørt tygum hava pening inni standandi í bankanum, ella tygum hava hana í lánbrevum, so hava tygum í báðum førum eitt peningaligt krav og tað til eina rentu, ið framman undan er avgjørd.

Í fyrra forinum er kravið ímóti einum peningastovni, í hinum seinra móti eini fyrirøktu, ið gevur út lánbrev (obligasjonir), t. d. ein realkreditstovnur. Fyri innlån upp á sparivilkor í einum peningastovni fáa tygum eina kontrabók útflyggjaða.

Fyri ágóða hjá einum realkreditstovni ella øðrum virki, ið gevur út lánbrev, fær ein lánbrev útflyggjað. Hesi kunnu aloftast verða keypt ella seld dag um dag gjøgnum tann bankan, ið tygum hava samband við. Nú um dagarnar kunnu tygum við keypi av ríkistryggjaðum føroyskum lánbrevum fáa um 7 1/4% árliga í rentu.

PARTABREV:

Tað veldst um inntøku spararans, um tað er fyrimunur at spara í peningastovni ella í lánbrevum. (Hesi útrokning kann bankin hjálpa tygum við). Partabrev geva ikki eina rentu, ið framman undan er legd fast eins og teir báðir framman undan nevndu sparihættirnar. Eitt partabrev er ein ognarlutur í eini vinnufyrirøktu, og árliga úrtøkan av tí er treytað av rakstrinum. Tá ið eitt partafelag verður væl ríkið, gevur tað bæði vinningsbýti og hækkar tiltaksgrunnarnar. Hesum tiltaksgrunnnum er partaigarin samánari av, so at hann í hesum føri kann rokna við einum hækkandi virði av partabrevunum av tí, at eginogn virkisins nærast, samstundis sum hann fær vinningsbýti av talvirðinum á partabrevinum.

FØROYA BANKI